

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus III. Argumentum. Tempus à Jure præfinitum, quando currat, & quando non currat lite pendente super Jurepatronatus, & ejus possessione?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

cultatem in Privilegio expressam cognoscendi de injuriis, & aliis causis, etiam si requirant judicialem indaginem -- & de-
 cis. 283. num. 6. par. 15. rec. ibi -- Hodie
 Regulares in omnibus Causis, in quibus Rei
 existunt, etiam si non agatur de manifestis
 injuriis, possunt, ac debent conveniri coram
 eorum Conservatoribus -- & resolutum fuit
 à Sac. Congregatione Concilii in Papien.
 Conservatorum 6. Junii 1682. ubi propo-
 fito dubio -- An conservatores prædicti
 possint cognoscere causas Regularium judi-
 cialem discussionem requirentes tam ubi Re-
 gulares sunt rei, quam ubi sunt actores --
 responsum fuit negativè, nisi adsit privile-
 15 gium in contrarium -- Qui quidem Con-
 servator licet vigore specialis privilegii
 possit cognoscere de hujusmodi Causis
 judicialem indaginem requirentibus, tam-
 en erigere Tribunal non valet, nec pro-
 prios assumere Ministros præter Nota-
 rium, sed debet uti officialibus Curiae
 Episcopalis, ut definitum fuit ab eadem
 Sac. Congregatione Concilii in Faven-
 tina jurisdictionis 17. Septembris 1667.
 lib. dec. 25. pag. 442. ad quartum Dubium
 Conservatorum 28. Januarii 1669. lib.
 dec. 30. pag. 249.

ARGUMENTUM

Tempus à jure præfinitum quando cur-
 rat, & quando non currat lite penden-
 te super Jurepatronatus, & ejus posses-
 sione.

SUMMARIUM.

- 1 Patronis inter se contententibus super ju-
 repatronatus, & ejus possessione currit
 tempus. Intellige ut ibi.
- 2 Lite pendente inter Episcopum, & Patro-
 num super jurepatronatus non potest
 Episcopus liberè ordinare Ecclesiam elap-
 so quadrimestri, aut semestri, si clarè
 non constet Ecclesiam esse liberam, secus
 si clarè constet de libertate, aut Episcopus
 sit in possessione liberè conferendi Benefi-
 cium, & num. 19. Et quare? Vide ibi.
- 3 Clausula verificato, quòd Juspatrona-
 tus ex fundatione, vel dotatione exi-
 stat -- executionem gratia suspendit us-
 quequo per concludentes probationes fue-
 rit justificata, nec sufficit pro ejus verifi-
 catione, quasi possessio præsentandi, &
 num. 17.

- 4 Patronus incidens in hæresim ammittit jus-
 patronatus, & Beneficium acquirit li-
 bertatem. Limita ut num. 5.
- 6 Reservato jurepatronatus favore filiorum,
 & descendentium Fundatoris masculo-
 rum dumtaxat; illi, qui non sunt ita de-
 scendentes reputantur tamquam extra-
 nei, & exclusi.
- 7 Libertas Beneficii ex quibus probetur, &
 num. 8. & 11.
- 9 Concordia inita inter Provisum Apostoli-
 cum, & prætensum Patronum, insciis
 Ordinario, & Promotore Fiscali immu-
 tare non potest præcedentem statum libe-
 rum Beneficii, & num. 12. Amplia ut
 num. 10.
- 13 Lis dicitur pendere donec ejus decisio ha-
 beatur à re judicata.
- 14 Literæ Coadjutoria, vel Resignationis cum
 consensu prætensi Patroni effectuate non
 citatis Ordinario, & Promotore Fiscali,
 de libertate Beneficii contententibus, non
 præjudicant eidem libertati, & num. 15.
- 16 Patronus, qui non præsentavit bona fide
 fructus juspatronatus non facit suos.
- 18 Collatio de libero plenè effectuate, licet re-
 mota habetur pro ultima, quando poste-
 riores collationes fuerint detectæ turbi-
 da, & litigiosa.
- 20 Juspatronatus gentilitium in ultimo de
 familia sit hereditarium.

CASUS III.

Quæro in hoc Casu, an, & quando cur-
 rat, & quando non, tempus à jure præ-
 fixum Patronis ad præsentandum,
 lite pendente super jurepatronatus, &
 super ejus possessione?

- 1 Pro cujus resolutione procedendum est
 cum distinctione; Aut lis est inter ipsos
 Patronos, super pertinentia juspatrona-
 tus, & super ejus possessione, & tunc cur-
 rit tempus, adeo ut Episcopus à die vaca-
 tionis beneficii teneret expectare termi-
 num sex mensium si agatur de jurepatro-
 natus Ecclesiastico, aut mixto; quatuor
 verò mensium, si de jurepatronatus laicali
 pertractetur; quo elapso si lis tam super
 proprietate, quam super possessione inter
 Patronos non fuerit finita absque ulla
 culpa Episcopi poterit iste liberè ordina-
 re Ecclesiam, ut docent Abb., & Anan.
 in supradictis Canon. XXII. & XXIV. nu. 3.
 & 2. & in dicto Can. XXIII. num. 3. & 5.

Lam-

Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 2. quest. 1. art. 9. n. 7. & art. 10. Vivian. eodem tract. par. 2. lib. 7. cap. 3. num. 3. Secus si non fuerit terminata ex culpa Episcopi, & Patroni fecerint instantiam, ut deductis omnibus juribus Episcopus finiat litem intra terminum juris; Vivian. ubi supra nu. 16.

2 Aut lis est inter Patronum, & Episcopum ante vacationem beneficii, eo quia Episcopus pretendat Ecclesiam esse liberam, vel se esse in possessione illam liberè conferendi, vel presentatum à Patrono non esse idoneum, & tunc aut constat clarè de libertate Ecclesiæ, & de possessione illam liberè conferendi, & Episcopus non tenetur expectare lapsum termini, sed statim data vacatione Ecclesiæ, potest illam liberè providere de Rectore Lambertin. de jurepat. lib. 2. par. 2. quest. 1. dicto art. 9. num. 10. & seqq. Rot. in Lucana beneficii 22. Febr. 1709. S. Aliquod non inferente coram R. P. D. Falconerio inferius impress. Aut de hujusmodi libertate, & possessione clarè non constat, & tunc non currit tempus, nec elapso quadrimestri, aut semestri potest Episcopus liberè ordinare Ecclesiam, sed pendente lite debet in illa constituere Oeconomum, ut fideliter ejus bona administret; Ratio est, quia aliter daretur occasio fraudibus, dum Episcopus data opera posset fingere causas litigandi cum Patrono, & procrastinare litem, ut sic elapso termino valeret liberè conferre Ecclesiam, ut optimè animadvertunt Anan. in dicto Can. XXII. num. 2. ibique Barbos. num. 6. Fagnan. in cap. quoniam de jurepat. num. 18. & seqq. Lambertin. ubi supra nu. 11. Vivian. eodem tract. par. 2. lib. 7. cap. 3. num. 6.

R. P. D. FALCONERIO.

Lucana Beneficii.

Veneris 22. Februarii 1709.

Constructo in Cathedrali Ecclesia Lucana Altare sub invocatione S. Laurentii à Nicolao de Arrighis, datoque placito suis hæredibus circa Missarum celebrationem, & alia onera adimplenda, juspatronatus ad ipsorum favorem in ejus testamento condito de anno 1435. his verbis reservavit -- Cujus quidem Altaris Patronos reliquit, fecit, esseque voluit & o. Dominum Gregorium qu. Arrighi de Arri-

ghis, & providum virum Laurentium ejus fratrem, & filium dicti qu. Arrighi, nepotes dicti testatoris, & quemlibet eorum, & quoscumque alios eorum, & cujuscumque eorum filios, & descendentes masculos dumtaxat ex legitimo matrimonio procreatos.

In adimplementum recentis dispositionis, non solum onera declaravit Laurentius unus ex hæredibus dicti Nicolai, unusque ex Patronis, sed ulterius idem Altare dotando, iterum de anno 1467. juspatronatus ad sui favorem, ac filiorum Gregorii fratris spectare debere præfinivit, ut ibi -- Item quod ipse Laurentius toto tempore sue vitæ, & post ejus mortem, Luvisus, & Gherardus ejus nepotes, & filii D. Gregorii prædicti, & alii ex eis per lineam Masculinam descendentes sint, & esse intelligantur veri, & legitimi Patroni ipsius Altaris, & Cappellani Sancti Laurentii, & ad eos spectet, & pertineat juspatronatus, & electio, nominatio, & presentatio Cappellanorum ipsius Altaris in futurum eligendorum, & receptio, & confirmatio ipsorum Cappellanorum spectet, & pertineat ad Capitulum Canonicorum ipsius Ecclesiæ S. Martini.

Extincta linea de Arrighis in Gherardo ultimo ex descendibus masculis, juspatronatus, è gentilitio in hæditarium transiit ad commodum Philippi de Calandrinis, hæredis ejusdem Gherardi, qui quadraginta annorum decursu pacificè, & absque ulla contradictione quatuor explevit presentationes: Verum quia Julianus istius filius, recedendo ab infallibilibus Sacrosanctæ Catholicæ fidei dogmatibus de anno 1566. prolapsus in hæresim Calvinianam Genevam se transtulit; Hac de causa Lucana Respublica eundem uti incursum in crimen læsæ Majestatis Divinæ, & uti Rebellem, ad poenam ultimi supplicii, & confiscationis bonorum condemnavit, & Ordinarius una cum Capitulo, obventa sub anno 1572. vacatione dictæ Cappellaniæ, eam recognoscendo exemptam à servitute Patronatus, liberè contulit Josepho de Galganis; E contra verò Franciscus Jacobus, & Vincentius de Arrighis de anno 1587. sub credulitate, quod essent de familia Fundatoris, obtinuerunt à Vicario Generali Pisano, Delega-

to

to Apostolico, reintegrationem ad prædictum juspatronatus, cujus sententia, tametsi non appareat executioni demandata, adhuc præbuit causam, ut nullus ferè impostero stabilis, & pacificus status djudicari possit.

In ultima tandem vacatione de mense Decembris 1706. Ordinarius, & Capitulum eandem Cappellaniam Paulo Francisco Finuccio contulerunt unà cum subsequuta possessione: Ursula Camigliana, & Magdalena de Rubeis, uti hæredes ab intestato Francisci Arrighi sine prole defuncti, reservata pensione ducentorum 25. pro medietate divisa inter Jo: Baptistam Martinellum, & Sebastianum Matthiam Pellum, præsentarunt Franciscum Mariam Nerium, qui pensioni consentiendo literas pro præsentato de mense Octobris 1707. à Sancta Sede reportavit: Et Philippus Calandrinus ad Sanctam Catholicam Fidem reversus, & in Patria receptus, præsentavit Balthaxarem de Baldaxaris. Delata interim hac triangulari contentione, ad Tribunal Signaturæ Justitiæ, fuit mihi directa Commissio cum clausula -- *Circumscripta possessione, & apposto sequestro* -- cujus facti Thesis, quamvis videatur à tot inter se pugnantibus Beneficii collationibus involuta, atque multiplicibus juris ambagibus circumsepta; Attamen in hodierna Audientia à me proposita sub dubio -- *An litera Apostolica sint exequenda, vel potius, an & cui sit danda institutio* -- à Patribus extitit definita -- *Literas Apostolicas non esse exequendas, & institutionem esse dandam Paulo Francisco.*

Quo enim ad primam partem dubii nullam promereri possunt executionem Literæ Apostolicæ, uti deficientes in principali narrativa existentia juspatronatus, ac in verificatione Franciscum Mariam fuisse præsentatum à veris, & legitimis Patronis *Cassador. decis. 4. nu. 10. & 12. de probat. & decis. 7. nu. 1. & 2. de jurepatron. Rot. decis. 31. num. 1. par. 1. divers. & coram Duran. decis. 87. num. 17.*

3 Et præsertim attenda causa in eisdem Literis apposta -- *verificato prius coram te, quod dictum juspatronatus, ex fundatione, vel dotatione existat, ut præfertur, quæ conditionem importat, & executionem gratiæ suspendit usque quo per plenas, con-*

cludentes, & legitimas probationes fuerit justificata *Ros. de execut. literar. Apostolic. lib. 1. cap. 4. il. 2. num. 124. & 125. Vioian. de jurepatr. lib. 13. cap. 8. num. 2. Rot. coram Duran. d. decis. 87. num. 18. & 19. & coram Cerro decis. 370 num. 6. & 7. & in recent. decis. 15. num. 12. par. 14. & decis. 331. num. 2. par. 15.* Quod absque ullo prorsus dubio procedit in hypothese, in qua adest contradictor, uti de libero provifus: Et Ordinarius, sive ejus Promotor Fiscalis est in causa, ut bene profequitur idem *Rosa loc. citat. num. 125. & 126.* cum omnis juris præsumptio urgeat pro libertate Beneficii, *Canon. decretum est 10. quest. 1. & Can. omnes Basilica 16. quest. 7. Innocen. in cap. cum Venerabilis num. 9. de except.* Ideoque probationes in suo genere perfectæ non tam ad possessorium, quam ad petitorium proferri debent. *Posth. de manut. observat. 32. n. 27. in fin. Rot. coram Millin. dec. 42. num. 3. & in rec. dec. 235. n. 1.*

Hujusmodi autem rigorosa probatio juspatronatus à justificationibus usque nunc exhibitis non deducitur; dum illius existentia de diametro pugnat cum libertate Beneficii usque de anno 1572. propter hæresim Juliani Calandrini ab Ordinario recognita. Et indubitatum est Patronum in hæresim labentem Patronatum amittere, & Beneficium uti liberum remanere sub potestate Episcopi. *Vioian. de jurepatron. lib. 15. cap. 2. num. 5. Lambertin. in eodem tract. lib. 3. quest. 8. artic. 8. num. 22. Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. n. 31. Molin. de Primogen. lib. 1. cap. 24. num. 27. Sanchez in præcept. Decal. lib. 2. cap. 19. n. 16. & 17.*

5 Neque libertas Patronatus ancipiti ponitur ab illius qualitate gentilitia, ob quam jure hæreditario transire non potuit in Calandrinus, dum supererant Franciscus Jacobus, & Vincentius de Arrighis, proximiores Descendentes de eadem Familia Arriga Nicolai Fundatoris, quibus nullum præjudicium irrogare valuit delictum Juliani Calandrini, cum ex illius persona non venirent, sed jure proprio, & uti vocati ab eodem Fundatore; immo in isto casu etiam si delictum fuisset commissum ab aliquo de Familia, tamen juspatronatus, non nisi temporaliter, & durante vita Delinquentis confiscari

ficari potuisset, & deinde ex lege fundationis transire debuisset ad alios de Familia in fundatione honoratos, ut præmissam conclusionem limitando firmat Sanchez loc. cit. num. 15. & 17. sequit. à Frinacc. de heresi qu. 190. §. 1. sub n. 24.

6 Error quippe est in supposito, dum juspatronatus fuit reservatum favore filiorum, & descendendum masculorum -- dumtaxat duorum nepotum ipsius Fundatoris, vel pro descendentibus per lineam masculinam ex Luvifo, & Gherardo filiis Gregorii, ac propterea non ostenso, quòd Franciscus Jacobus, & Vincentius de Arrighis descenderent à dictis nepotibus, sive pronepotibus Fundatoris, ad quorum favorem juspatronatus erat specialiter restrictum, & reservatum veniunt idcirco considerandi tanquam extranei, & exclusi; Riminald. jun. cons. 371. num. 77. cum duobus seqq. lib. 4. Rot. coram sa. me. Alex. VIII. decis. 217. num. 1. & seqq., & in recen. decis. 15. num. 22. & seqq. par. 7. & in Meliten. seu Panormitana Patrimonii 6. Junii 1708. cor. R. P. D. meo Lancetta.

Replicatione non attenta, quòd tunc firmata procederent, quandò nunc dicti de Arrighis instarent admitti ad præsentandum: At quia usque tunc considerantes, neque delictum Calandrini, neque devolutionem ab Episcopo acceptatam, sibi obstitisse; Obtinuerunt à san. me. Sixto V. causam per Breve committi Archiepiscopo Pisano, sive ejus Vicario Generali, à quo de anno 1587. sententiam super eorum reintegratione ad dictum juspræsentandi reportarunt, & fuerunt canonizati proximiores de agnatione, & familia de Arrighis; Ideoque frustratorium nunc reddatur amplius perquirere eorum descendendam.

7 Quoniam ista sententia nunquam fuit executioni demandata propter continuationem provisi ab Ordinario in possessione Beneficii usque ad ejus obitum, quòd maximopere confert pro illius statu libero, ex firmatis à Rota post Vivian. decis. 25. num. 7., & in Cremonen. Beneficii 11. Maji 1705. §. Nec provisioni, & 14. Maji 1706. §. Tum etiam quia coram R. P. D. meo Kaunitz, à quibus decisionibus etiam si fuisset postea recessum cum subsequuta sententiæ Rotalis infirmatione, Pars II.

ut habetur ex decis. edita coram R. P. D. meo Lancetta 3. Decembris 1706. Attamen alia fundamenta dederunt causam mutationi, ut bene observat Rota in Mediolanen. Beneficii prima Aprilis 1707. §. Tertius casus in fine coram R. P. D. meo Ansaldo. Prout pariter subsequuta provisio de anno 1605. in personam Fœlicis Trenta, qui non obstante contradictione præsentati ab Arrighis, suam possessionem continuavit usque ad assecutionem alterius incompatibilis, ob quam dictum Beneficium à Sede Apostolica fuit liberè collatum de anno 1607. Vincentio Landinello, quæ omnia ineffectuacionem Sententiæ concludunt, & maximopere favent libertati beneficii. Rota in recen. decis. 321. num. 21. & seqq. part. 9. & decis. 514. num. 7. & 8. par. 13. & decis. 136. num. 20. par. 19. & in dicta Cremonen. Beneficii 11. Maji 1705. §. Tanto magis, & 14. Maji 1706. §. Tum etiam in fin., & §. His verò adnectebatur.

Accedit insuper eandem sententiam non fuisse aptam immutare statum liberum Beneficii, non solum quia ex Actis non justificatur juxta sensum Rotæ in supradicta decis. 514. num. 6. Verùm etiam quia ex ipsius lectura detegitur erronea, cum Judex dd. de Arrighis admiserit ad præsentandum -- tanquam de familia, agnatione, & denominatione de Arrighis -- quod ex præmissis non sufficit, sed necesse est, juxta præscripta in lege fundationis, ut sint de vera, & effectiva descendencia masculina nepotum, sive pronepotum Fundatoris: Unde cum manifestissimus sit error, & in eadem sententia expressus, illa non venit consideranda. Paul. de Castro in l. cum prolatis ff. de re judicat. Rota coram san. mem. Alexandro VIII. decis. 263. num. 9., & in Melevisana juspatronatus 31. Martii 1702. §. Prout neque coram R. P. D. meo Scotto, & in supradicta Cremonen. Beneficii 11. Maji 1705. §. Equè infelicitè, & 14. Maji 1706. §. Ex quo factò in fin., & §. Tum demum quia.

Et re vera si isti Arrighi originem habuissent à descendencia in fundatione considerata, utique non permisissent post obitum Gherardi ultimi de dicta descendencia, ut in Patronatu succederet Philippus Calandrinus, neque quòd iste per spatium 40. annorum in illius possessione

permanisset, nec etiam quòd dicti temporis decursu per quatuor vices pacificè præsentationes explevisset: ut consideravit *Rota in Mediolanen. Prioratus super dubio ignobilium* 15. Junii 1703. §. *Quòd autem*, & *super qualitate agnatiua* 18. Junii 1702. §. *Final. coram R.P.D. meo Scotto*, & *in laudata Cremonen. Beneficii* 14. Maji 1706. §. *Tantò facilius*.

Nec, quæ à dicta sententia non implorantur, deduci possunt ab observantia, vel præscriptione; Nam neutram concurrere existimarunt Domini; Dum post delictum Calandrini fuit ab Ordinario, uti de libro provifus Joseph Galganus, qui de anno 1572. usque ad annum 1609. in quietà possessione Beneficii permansit, non obstante prædicta sententia Delegati Apostolici, emanata de anno 1587. juxta superius firmata in §. *Quoniam*.

Sequuto ejusdem provifi obitu de anno 1605. iterum Beneficium, uti liberum ab Ordinario obtinuit Felix Trenta; Et quamvis à Jacobo Arrigho in dicta sententia reintegratus, præsentatus fuisset Marcus Antonius Santuccius, tamen idem Felix in sua possessione continuavit usque ad assecutionem alterius incompatibilis post biennium eventam, ut in dicto §. *Quoniam*.

9 De anno 1607. à Sancta Sede, apud quam vacabat dictum Beneficium, Vincentius Landinellus illud impetravit, & è contra prosecuta lite à Santuccio, per concordiam remansit hujusmodi status absolutus, & beneficium per renunciationem ejusdem Landinelli, sibi tamen reservata annua pensione scutorum centum, à prædicta S. Sede concessum fuit Georgeo Arrigho, qui pro stabiliendo jure præsentandi in Jacobo patre adjicere curavit in suis literis clausulam -- *Dummodo Patroni ad hoc accedat assensus* -- prout effectivè in actu executionis dictus Jacobus suum præstitit consensum; Ista autem in vim Concordiæ peracta insciis Ordinario, & Promotore Fiscali non potuerunt immutare præcedentem statum liberum beneficium, neque in Patronum transfundere aliquod jus manutenibile *Corrad. in prax. benef. lib. 4. cap. 4. num. 14. Adden. ad Buratt. dec. 633. num. 18.*, *Rot. decis. 301. num. 2.*, & *3. par. 2. divers.*, & *in rec. dec. 615. num. 12. par. 19.*

10 Eoque magis attenta altera clausula in eisdem literis contemporaneè apposita: *per presentes autem non intendimus dictum jus patronatus, si quòd sit, in aliquo approbare* -- quæ operatur, ut exclusa remaneat quæcumque juris patronatus canonizatio, ac ut illesa resideat præcedens Beneficii libertas, non obstante consensu à Patrono in executione literarum præstito. *Amayden. de styl. Datar. cap. 15. §. 15. num. 47.*, *Rot. dec. 331. num. 8.*, & *seqq. par. 15.* & *decis. 290. num. 4. par. 18. recent.*, & in toties recensita *Cremonen. Beneficii* 14. Maji 1706. §. *Nec prædictus status coram R. P. D. meo Kaunitz.*

11 Eademque Beneficii libertas quam maximè comprobata remansit de anno 1630., in quo sequuto obitu dicti Georgii, Henricus, & Franciscus filii Jacobi Arrighi coram Ordinario præsentarunt Andream Carellum, cujus institutioni se opposuit Promotor Fiscalis, allegando libertatem beneficium, Provisiones tanquam de libero effectuatas in tribus vacationibus annorum 1572. 1605., & 1607. & impugnando sententiam Delegati Pisani, negavit præsentantes esse de Familia fundatoris: Unde contestata lite in petitorio inter Ordinarium; & dd. præsentantes, non solum præsentatio Carelli nullum habuit effectum; verum etiam, ipsa lite pendente, fuit eodem anno 1630. uti de libero provifus à S. Sede Vincentius Galganus, cum ulteriori derogatione juris patronatus in totum, attenta lite, addita clausula -- *quatenus de illo existat, citra tamen illius approbationem*. Quo circa effectuata hac gratia, eaque divisa in duobus distinctis capitibus, ex primordiali de reservato comprobatur libertas beneficium, *Rota in dicta Cremonen. Beneficii* 14. Maji 1706. §. *Non relevante coram R. P. D. meo Kaunitz*; Et ex secundario juris patronatus derogatorio propter litem citra illius approbationem educitur litem pendencia in petitorio, cum Papa nunquam soleat Patronatui derogare in totum, nisi lite pendente. *Rota in Romana Cappellania* 3. Februarii 1708. §. *Quin suffragetur, cum allegatis coram R. P. D. meo Scotto.*

12 Non obstante concordia inita inter Galganum, & Carellum, qui ob pensionem

nem ad sui favorem reservatam liti renunciavit, quia nec ista novum titulum eidem Galgano tradidit, neque immutavit liberam collationem beneficii, sed pro redimendis molestiis, inquietationibus, litiumque versutiis, id actum fuisse per ipsum Galganum creditur: *Molin. de primogen. libr. 4. cap. 9. sub num. 22.* & optimè *Rota in Placentina jurispatronatus 10. Martii 1704. §. Eoque minus coram Reverendissimo D. meo Molines.* At nec etiam fuit apta litem extinguere, cum in ea non intervenerit Ordinarius, cum quo lis principaliter agebatur *l. à sententia vers. idem rescripsit ff. de appellat. Rot. decis. 602. num. 4. & decis. 715. num. 2. par. 18. & dec. 164. num. 7. par. 19. recent.* & in *Faventina Beneficii 10. Junii 1705. §. Minusque subsistit cor. R.P.D. meo Kaunitz.*

Hoc namque usque ad evidentiam ostenditur à subsecuto statu anni 1633., in quo per resignationem Galgani fuit à Sede Apostolica dictum Beneficium collatum Antonio Gratiani Nuti, cum ejusdem met litis specifica expressione, ac cum derogatione Jurispatronatus in totum attentata lite, & cum illa clausula præservativa -- *per presentes non intendimus dictum juspatronatus in aliquo approbare --* Quinimò præfatæ literæ Apostolicæ non aliter fuerunt executæ nisi prævia verificatione hujus litis, ut ibi -- *Præcedens ad illarum executionem, confito sibi de dicta lite, occasione dictæ Cappellaniæ indecisa --*

13 Quo circa indubia redditur litis pendentia in petitorio, quæ in sua stabilitate tamdiu permanere dicitur, donec illius decisio à re judicata habeatur *cap. f. ii, ut lit. penden. in 6., & inibi gloss. in verbo finita ibi -- post sententiam -- ubi gloss. marginalis hæc verba addit -- quæ transiit in rem judicatam -- tunc enim est finita lis, & concordat alter Textus in cap. primo cum Gloss. in verbo pariter finita de litis contestat. in 6. Abb. in Clement. cum lite pendente n. 3. ut lite pendente.*

Nulla denique vis constitui potest in geminis ultimis Apostolicis provisionibus cum consensu Francisci Arrighi effectuatæ, altera nempe ad favorem Antonii Nuti Junioris, in Coadjutorem assignati de anno 1644. dicto Antonio Nuti Seniori; Et altera de anno 1655. pro Ja-

Pars II.

cobo de Nutis resignatario præfati Antonii Junioris; Unde arguitur, quod existente dicto Arrigho in quasi possessione præsentandi in vim præstiti consensus in utroque præcedenti statu, sive consideretur pro vero Patrono, sive pro putativo, hæc sola possessio sufficiat Francisco Mariæ pro tuendis suis præsentationibus, & pro obtinenda executione suarum literarum Apostolicarum juxta *Text. in capit. consultationibus de jurepatronat. & firmata à Rota in decis. 362. num. 3. part. 5., & decis. 514. num. 3. part. 13. recent.*

14 Etenim in primis literis coadjutoria non solum fuerunt appositæ clausulæ -- *per presentes quoque non intendimus juspatronatus, si quod sit, in aliquo approbare --* Et -- *super ea inter aliquos lis &c. pendeat indecisa &c.* Sed etiam illarum executio nullum inferre potuit præjudicium libertati beneficii, cum in ea non fuerit citatus Promotor Curia Episcopalis, de cujus interesse principaliter agebatur *Corrad. in prax. benefic. lib. 4. cap. 6. n. 62. Rota coram Seraphin. decis. 1395. num. 7. coram Buratt. decis. 178. num. 18. coram Cerro decis. 120. num. 15. & in dicta Cremonen. beneficii 11. Maji 1706. §. Respectu coram R.P.D. meo Kaunitz.*

15 In secundis verò resignationis fuit appositæ clausula -- *accedente consensu Patroni, verificato tamen prius jurepatronatus ex fundatione, vel dotatione --* in cujus verificationis actu tenebatur quoque illarum executor audire, & citare dictum Promotorem Fiscalem juxta praxim expressam à *Vivian. de jurepatron. lib. 13. cap. 8. num. 11. & 12. Ros. de execut. liter. Apostolic. lib. 1. cap. 4. il. 2. num. 129., & Rota post d. Vivian. decis. 25. in fin. & decis. 184. num. 5. & 6. par. 12. rec.*

Maximè quia adhuc indecisa pendeat lis cum eo præcedenter in petitorio contestata, & Ordinarius ante prædictam litem erat in possessione liberè conferendi Beneficium, & nunc pariter contentio est circa illius servitutem, vel libertatem; Quapropter in isto casu locum sibi non vindicat dispositio d. *Text. in cap. consultationibus*: cum sola quasi possessio ex ultimo statu, nec asserto Patrono suffragetur, ad effectum obtinendi manutentionem in quasi possessione præsentandi, nec

suo presentato, pro consequenda institutione in beneficio, ut post *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 18. num. 22. magistraliter Rot. in dicta Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. S. Cum itaque coram R.P.D. meo Ansaldo.*

16 Immo ex causa d. litis prorsus exalante bona fide, sicuti fructus rei materialis pertinent ad bonæ fidei possessorem, non autem ad Dominum, prout è contra in malæ fidei possessore; Ita fructus juris presentandi (cùm presentare fructus juris patronatus sit) suos non facit Patronus, qui in omnimoda bona fide non presentavit, ut bene observat *Abb. in d. cap. consultationibus num. 3. & seqq. de jure patronat. & in cons. 54. num. 2. & cæteri Canonistæ in eodem Text. Vivian. de jure patr. lib. 11. cap. 6. num. 22. Marefcott. var. resol. lib. 1. cap. 55. num. 53. & seqq. Lambertin. de jure patr. lib. 2. par. 1. qu. 3. artic. 9. per totum cum aliis in dicta Mediolanen. Beneficii S. Supposuimus.*

17 Addito denique, prout in S. *Quo enim &c.* præmissi, quod in literis Apostolicis Francisci Mariæ fuit appositæ clausula — *verificato prius coram te, quod dictum jus patronatus ex dotatione, vel fundatione existat* — pro cujus verificatione non sufficit quasi possessio presentandi, ad normam *Text. in cap. consultationibus de jure patr.*, sed requiruntur probationes efficaces, tam in possessorio, quàm in petitorio, ultra auctoritates allegatas in dicto S. *Quo enim, Rota post Vivian. de jure patronat. decis. 25. num. 1. & seqq.* cum aliis latè congestis in *d. Mediolan. Beneficii S. Cum itaque cor. R.P.D. meo Ansaldo.*

Descendendo modò ad secundam dubii partem, in qua per Dominos fuit 18 responsum — *Institutio esse dandam, Paulo Francisco* — satis est reflectere, quod vendicata per Ordinarium libertate Beneficii propter hæresim Juliani Calandrini, statim se constituit in possessione liberè illud conferendi, ut habetur à provisionibus, & collationibus de libero plenè effectuatis de annis 1572. 1605. 1607., & 1630., quæ quantumvis sint valde remotæ, attamen cùm posteriores fuerint detectæ turbidæ, & litigiosæ, pro ultimis sunt considerandæ, ut ad rem *Rota in Aretina Beneficii 20. Ja-*

nuarii 1701. S. Vtique, & 23. Aprilis 1703. S. Minime tollunt cum sequentibus coram R.P.D. meo Ansaldo, & in Cremonen. Beneficii tercia Decembris 1706. S. Facile fuit in fine coram R.P.D. meo Lancetta, & in specie favore Episcopi, qui etiam ex unico actu in hac quasi possessione constituitur, Rota coram Seraphin. decis. 799. num. 4.

Aliquod non inferente obstaculum litis pendentia, introducta de anno 1630. inter Ordinarium, & assertos Patronos; Quoniam ea vertente inter primum pro libertate Beneficii, & secundos pro servitute contententes, atque ante motam litem, existente eodem Ordinario in quasi possessione liberè providendi, præcipuè in duobus statibus annorum 1572., & 1605. absque ulla contradictione peractis, consimilis litis pendentia inefficax est ad impediendam Ordinario prædicto continuationem, sive manutationem in quasi possessione liberè conferendi Beneficii, prout ante motam litem egisse ostendit *Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 20. num. 5., Lancellot. de attentat. lit. pendent. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 510. cum seqq. Rota coram san. mem. Alexandro VIII. decis. 263. num. 13., & seqq., & decis. 427. par. 1. rec., & in Mediolanen. Prioratus super Manutatione 15. Junii 1703. S. Pendentia verò litis in petitorio cor. R.P.D. meo Scotto.*

Eoque minus resistente, quod provisio Pauli Francisci, uti obtenta à Vicario Generali sinè speciali mandato Eminentiissimi Episcopi laboret vitio nullitatis; Etenim, ultra ejusdem mandari amplitudinem, observarunt Domini eam fuisse à Capitulo confirmatam, & absque dubio agi de simultanea collatione ad Ordinarium, & Capitulum spectante; Quapropter, uno ex eis negligente, impedito, vel nulliter agente, totum jus consolidatum remanet in altero; Ac uno non contradicente, nequaquam dubitari potest de validitate provisionis alterius, ut post *Gonzal. Garz. Achill. Put. Coccin., & alios Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 21. nu. 24. 25., & 26.*

Cæteroquin ferè inutilis redditur dicta oppositio, quia cùm nunc in nostro Sacro Auditorio disputetur — *An, & cui sit danda institutio* — & Promotor Fiscalis sit

fit in Cauſa, nec ex præmiſſis in dubium reuocetur, quin apud Ordinarium exiſtat dicta quaſi poſſeſſio liberè conferendi; Hinc eſt, quòd, corruente actu materialis proviſionis, non tamen perit jus Ordinarii per comparitionem ratificatum, cujus vigore venit inſtitutio concedenda, ad *Text. in cap. ſi confirmationem de elect. in 6. Rota coram Seraph. dec. 1274. n. 2.*

Huc uſque diſcuſſa pro libertate controverſi Beneficii, relevant ab onere examinandi excluſionem utriuſque contradictonis. Fortius quia quoad Nerium præſentatum à cauſam habentibus à Francisco Arrigho non juſtificatur iſtius Auctores fuiſſe de illa Familia Arrigha in fundacione contemplata, nec unquam acquiſiuiſſe aliquem ſtatum manutentionibilem; Nec ulterius eorum præſentatio ſub conditione penſionis reſervandæ à S. Sede Apoſtolica (quatenus cætera neceſſaria concurrerent) inſtitutionem meretur, cum non doceatur prædictam conditionem fuiſſe intrà quadreſtre purificatam *Vivian. de jurep. lib. 8. cap. 6. num. 24. Rot. decif. 430. n. 36. & 37. par. 9. & dec. 323. n. 9. par. 16. rec.*

20 Quo verò ad Balthaxarem, præſentatum à Philippo Calandrino, etſi indubitata ſit propoſitio, quòd extincto Patronatu Gentilitio in Gherardo de Arrighis, evaſerit hæreditarium ad commodum Philippi Calandrini ſenioris, illius hæredis, juxta *Conſil. Ancharan. 81. à Sac. Rota paſſim receptum*, & pro communi canonizatum in deciſione transcripta apud *Vivian. de jurepatronat. lib. 4. cap. 2. ſub num. 14. confirmata coram Seraphin. decif. 364. num. 3. & decif. 378. num. primo Buratt. dec. 183. n. 21. Mellin. dec. 330. n. 1. Bich. decif. 553. num. 5. & 6. & dec. 581. per tot. & in recent. decif. 221. num. 22. par. 8. decif. 220. num. 16. par. 11. & decif. 667. num. 11. & 12. par. 18.*; Adhuc tamen, cum modernus Philippus Calandrinus ſuam legitimam non probet deſcendentiam ab illo Philippo Calandrino, qui præſentavit de anno 1545. nec quòd cauſam ab illo habeat; Immo verſante nunc controverſia ſuper inſtitutione, quæ eſt judicium poſſeſſorium, non admittitur Patronus, qui in quaſi poſſeſſione præſentandi non reperitur, & ſignanter, quando per lapſum 163. anno-

rum; Alter eſt in quaſi poſſeſſione liberè providendi. *Rota coram Cerro decif. 370. num. 15. & 16. & in Aſtoricen. Parochialis 6. Febr. 1699. S. Ipſe enim cor. R. P. D. meo Scotto, & in Mediolanen. Prioratus ſuper manutentione 15. Junii 1703. S. Hiſta firmatis cor. eodem.*

Et ita in triangulari conſiſtu Partibus acerrimè diſceptantibus reſolutum fuit.

ARGUMENTUM.

Lite pendente ſuper proprietate Jurispatronatus, an Judex poſſit dare inſtitutionem Præſentato per Patronum putativum exiſtente in poſſeſſione præſentandi?

- 1 An, & quando ultimus ſtatus, ſeu quaſi poſſeſſio præſentandi ſit reprobata à Concilio Tridentino ad effectum manutentionis. Vide ibi & n. 7. & 8. & 35. & 36.
- 2 Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, & ab Ordinario inſtitutus, removeri non poteſt à vero Patrono, etiam ſi iſte poſtea in judicio evicerit juſtopatronatus, & num. 4. Intellige ut nu. 9. Limita ut num. 26. 27. & 28.
- 3 Epiſcopus lite pendente ſuper pertinentia jurispatronatus dari non poteſt inſtitutionem præſentato à Patrono putativo, & exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, quando clarè conſtat de hujusmodi pertinentia favore veri Patroni, ſeu quando petitorium eſt clarum; ſecus ſi hoc ſit dubium, & quare? Vide num. 5. & 12.
- 6 Littera Apoſtolica cum derogatione jurispatronatus in totum attentata lite non ſunt exequendæ, quando adeſt Præſentatus ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi.
- 10 Ultimus ſtatus in Beneficialibus ſemper eſt attendendus.
- 13 Ex duobus Præſentatis, quorum unus ſit præſentatus à Proprietario jurispatronatus, & alius ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi quis ſit inſtituendus? & num. 14. & 15.
- 16 Quaſi poſſeſſio præſentandi, ut acquiratur, requiritur bona fides.
- 17 Quaſi poſſeſſio præſentandi, & ultimus ſtatus non attenditur in Perſonis Potentibus, niſi doceant de fundacione, vel donatione per authentica documenta; ſed intellige ut num. 18.
- 19 Nec attenditur in Perſonis privatis ſi ultimus